

TURAN YAZGAN İLE ÜNİVERSİTE VE TÜRKİYE ÜZERİNE BİR SOHBET*

Yusuf ALPER**

Prof. Dr. Yusuf ALPER. Sayın hocam, 1977 yılında başlayan lisans eğitimden itibaren 27 yıldır sizi olabildiğinde yakından tanımaya çalışan bir öğrenciniz olarak emekli olduğunuz kurum İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin şahsınız için çıkarmayı planladığı armağanın 1. kısmında yer almak üzere sizinle birebir konuşmanın faydalı olacağını düşündüm. Turan Yazgan ismi bizler için çok değişik anlamlar ifade ediyor. Bu anlamlardan bir tanesini, en azında kendi adıma, ele almanın çok faydalı doğru olacağını düşünüyorum. Diğer bir çok konuda olduğu gibi Üniversite, üniversite eğitimi, akademisyen, üniversite öğrencisi, Türk eğitim sistemi ile ilgili olarak, genel dünya görüşünüzün bir parçası olan özel düşünceleriniz ve görüşleriniz olduğunu biliyorum. Öncelikle, bu kısımda bu görüşlerinizi ana hatlarıyla aktarmanızı sizden istirham edeceğim. Armağan'ın özgeçmiş kısmında belirtilecektir ama, Sizi daha iyi tanıyabilmek için, öncelikle kısaca yıllar itibarıyla ve kronolojik olarak üniversiteye giriş yılınız, akademik hayatınıza başlangıç, asistan-

* Bu görüşme, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü tarafından, bölüm öğretim üyelerinden Prof. Dr. Turan Yazgan'ın emekli olarak ayrılması üzerine çıkarılması düşünülen Armağan'ın Hatırat bölümünde yayınlanmak üzere, Prof. Dr. Turan Yazgan'ın öğrencisi, Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Yusuf Alper tarafından 13 Ekim 2004 tarihinde Türk Dünyası Araştırmaları Vakfında bant kaydı yapılarak gerçekleştirilmiştir. Amacım, Prof. Dr. Turan Yazgan'ın akademik hayatı ve Üniversite başta olmak üzere çeşitli konulardaki görüş ve düşüncelerini kendi ifadeleri ile meslektaşlarına ve öğrencilerine aktarılmasına vesile olmaktır.

**Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

lık, doktoralık, doçentliğiniz ve profesörlüğünüz ile ilgili kilometre taşlarını vurgulayarak başlamak isabetli olacaktır.

Prof. Dr. Turan YAZGAN. Herhalde dakik tarihler verme şansım yok. Hafızam o kadar güçlü değil. Ama 1955'te fakülteye girdim. 1959 yılında mezun oldum. Askerliğimi yaptıktan sonra "*Bölge Planlama Teşkilatında*" çalıştım. Bölge Planlama Teşkilatında çalışırken doktora başladım ve 1964'de BÇT'daki görevimden istifa ederek üniversiteye asistan oldum. Önce uzman, sonra asistan oldum. 1966'da doktoramı tamamladım. 1971 doçent,(sanıyorum), 1979 yılında da profesör oldum. 2000 yılında da *istifa* ile emekli oldum. Yaştan dolayı değil, istifa ile emekli oldum. 36 yılı üniversitede olmak üzere, önceki 5 yıl ile birlikte tam 41 yıl 7 aylık kamu görevinden sonra emekli oldum.

Yusuf ALPER. Hocam çok klasik soru ile başlamak isterim. 36 yıl az değil, yani çok önce bu meslekten ayrılabilirdiniz. Ama herhalde bu kadar yıl bu mesleği sürdürmenizi sağlayan bazı sebepler olmalı. Eğer mümkün olsa, Turan Yazgan başa dönüp tekrar meslek seçme durumunda olsa, yine üniversite ve öğretim üyeliğini mi tercih ederdi?

Turan YAZGAN. Kesinlikle evet. Bir kere şuradan bir hüküm çıkarabilirsin. Ben 1571 lira net maaşı bıraktım, 487 liraya Üniversiteye asistan oldum ve 3 çocuk babasıyım. Aşağı yukarı ev kirası 400 liraydı. Bu herhalde benim bu konudaki şiddetli arzumun, şiddetli talebimin bir göstergesidir. Gelir farkını sendika, sendika seminerleriyle ve muhasebe ile defter tutmak suretiyle kapattım. Hiçbir zaman da çocuklarımı namerde muhtaç etmedim. Hepsi seviyeli, liseden itibaren kendi ayakları üstünde duran, başarılı gençler, iş adamları oldular.

Yusuf ALPER. Hocam, bu cevap, bugün de yine üniversiteyi seçerim anlamına mı geliyor?

Turan YAZGAN. Elbette. Elbette insanın fikren ve vicdanen hür olarak, (*kimseye bağlı olmadan, sadece manevi olarak bağlanmaya mecbur olduğumuz her insanın bağlanmaya mecbur olduğu Allah, Devlet, Millet, Vatan, Bayrak gibi değerler hariç*), hiçbir bağımlık tanımadan çalışma imkanı ancak üniversitelerde vardır. Bu tabii çok önemli bir faktör. Ben asistanlığımından itibaren gerçekten fikri hür, vicdanı hür bir öğretim üyesi olarak çalıştım. Bir yerde hiçbir zaman hiçbir suret ve şekilde yuvarlak laf söylediğimi hiç kimse söyleyemez. İnanmış şeyleri söylemişimdir,

inandığımı en sert şekilde ifade etmeye çalışmışımdır. Bu hem öğrencilerime karşı hem de diğer konferanslarda seminerlerde başlıca tutumumdur. Herkes de beni böyle bilir. Fikri hür vicdanı hür insan olmak son derece önemli bir vasıftır benim için.

Yusuf ALPER. Hocam, şahsen yanlış olduğuna inandığım yaygın bir kanaat var. Çalışma ortamı bakımından Devletin, yani kamunun daha baskıcı, daha sınırlayıcı olduğu, özel sektörün ise bunun aksine insana daha serbest çalışma ortamı sağladığı şeklinde. Siz şimdi, en azından bu meslek için, tamamen aksini söylüyorsunuz.

Turan YAZGAN. Evet, Evet. Bu meslek için tamamen bunun tersini söylüyorum. Hep bağımlılar. Üniversite muhtariyeti vs. özellikle sol bunu hep yapmıştır. Üniversitede ne kısıtlandı ki? Fikir adına. fikirleri ifade etmek adına. Öğrencilerle baş başa kalmak adına. Ben hiçbir zaman, herhangi bir şeyin kısıtlandığını düşünmedim. Zaten kısıtlansaydı, sol başka yerde propaganda yapma imkanı bulamadığı için orada hiç yapamazdı. Ama bütün propagandasını orada (üniversitede) yaptı.

Yusuf ALPER. Hocam aslında daha sonra sormayı düşündüğüm bir sorunun cevabını kısmen vermiş oldunuz. Ancak, müsaade ederseniz, kendi sistematiğim içinde bu konu ile ilgili soruyu sona bırakarak bir başka soru ile devam etmek istiyorum. 36 yıllık öğretim üyeliği süresince Turan Yazgan ne yaptı? Üniversiteye ne katkıda bulundu? Geriye dönüp, 36 yılın bir özeleştirisini yapsanız, neler söylerdiniz?

Turan YAZGAN. Öncelikle, 36 yıllık sürede, öğrencilere çok objektif davrandığımı ve çok samimi ve içimden geldiği şekilde dersler yapmak suretiyle onların fikirlerine, düşüncelerine hiçbir zaman müdahale etmediğim, aksine onları devamlı düşünmeye zorladığım hususunda bir başarı elde ettiğimi söyleyebilirim. Yani ben bunu başarı kabul ediyorum. Öğrenciye hudutsuz soru sorma hakkı veren belki nadir hocalardan biri olduğumu iddia ediyorum. Çünkü bizim okuduğumuz dönemde "sus" derlerdi, oturturlardı. 50 dakikalık bir derste hocanın ders verip, anlatıp çekip gitmesinin mantığını hiçbir zaman çözemedim, hiçbir suret ve şekilde bunu kabullenemedim. Eğer hocanın işi 50 dakika ders verip gitmek idi ise, bu ders verme işini sanatçılar çok güzel yapabilirlerdi. Onlara profesör, doçent ünvanı verilip, ders verdirilebilirdi. "Aaa..., İıı..., demeden konuşabilirlerdi. Ve gerçekten verilmesi istenen

dersi yani çocukların kafalarına yazılması gereken dersleri çok daha güzel yazdırabilirlerdi. Ben bunun hocalık olduğunu hiçbir zaman düşünmedim. Veya böyle bir şeyi sadece anlatmak olsaydı hocanın görevi, bu iş radyodan yapılabilirdi, televizyondan yapılabilir di, ve nitekim yapılabilir da. Ve hatta öbürüne nazaran çok daha akıllıca, çok daha ucuzca mal olur ve çok daha mükemmel olurdu. Bu sebeple hocanın işinin sadece ders vermek olduğunu asla kabul etmedim. Peki mevcut kanunlara göre bir hoca ne yapabilirdi?. Ders vermeye mecbur. Evet ders vermeye mecbur ama verdiği derste öğrenciye söz hakkı vermek suretiyle onları alıştırebilirdi. Ben bunları yaptım. Ve dersleri sivri anlattığımı kabul ediyorum. Gerçekten sivri şekilde, seri şekilde anlatırım. Ve çocuğun düşünmesini dolayısıyla müspet veya mevki kafasında bir şimşek çakmasını ve soru sormasını temine çalışırdım. Öyle düşünüyorum. *Soru sormak düşüncenin başlangıcıdır.* Bu tabii yalnız başına yeterli değil. Bütün dünyada gelişen teknoloji tıpkı beden gücü yerine makine gücünü nasıl geçirmişse beynin hafıza gücü yerine de başka kayıt cihazlarını geçirmiştir, geçirmiş olması gerekir. Ve bu cihazlar insan beyninin hafıza kapasitesine göre korkunç derecede yüksektirler ve son derecede gelişmişlerdir. Hiç hata yapmadan yüzlerce yıl sonra dahi noktaya virgülsüz senin karşısına getirebilirler. Ancak, insan neslinin hafızası buna müsait değildir. Onun için ben insan hafızasını kayıt bilgi kaydeden bir yer olarak asla düşünmedim. Ve Türkiye'deki eğitim sisteminin, insan hafızasının hala bilgi kaydeden bir yer olarak düşünen eğitim sistemini lanetlercesine kınıyorum. Kınamanın çok ötesinde insanlık ayıbı olarak düşünüyorum ve milli kayıp olarak düşünüyorum.

Yusuf ALPER. Hocam aslında sözünüzü kesmek istemiyorum, ama. bu söylediklerinize 1970'li yıllarda verdiğiniz derslerde şahsen ben şahit oldum. Hem de öğrencilerin siyasi açıdan 2 farklı kutba bölündüğü bu tür tartışmaların şüpheyle karşılandığı bir ortamda bunu yapmıştınız. Nereye kadar dersiniz? Öğrencilerde, yeter artık bu kadar da olmaz hocam siz devam edin şeklinde bir düşünce oluşuncaya kadar. Onun için öğrenciye söz verme, soru sordurma konusundaki sabrınızı hatırlıyorum. Bu arada, 18 yıldır ders veren bir öğrenciniz olarak, sizin bize gösterdiğiniz sabrı, öğrencilerime karşı gösteremediğimi düşünüyorum.

Turan YAZGAN. O sabrı başından itibaren göstermen gerekir. Çünkü hocaların başka bir fonksiyonu olduğunu düşünmüyorum. Hocanın fonksiyonu, dediğim gibi artistten farkı, radyodan farkı, televiz-

yondan farkı, öğrenci ile yüz yüze karşı karşıya olup onu düşünmeye alıştırmaktır. Onu konuşmaya zorlamaktır. Onu aramaya bulmaya çözmeye yönlendirmektir. Ve bunları alışkanlık haline getirmektir. Ben bu noktada bir şey daha yapıyordum, herhalde sende hatırlarsın. Dersler devam ettikçe öğrencilerin hepsini fişlediğimi (o dönemde öğrencinin ders, devam ve başarı durumunu takip için kullanılan öğrenci durum belgesi Y.A) biliyorsun. Mutlaka hepsinin resimli fişini alırdım ve isteyen herkese ödev verirdim. Verilen ödevi yapanlar o ödevi tahtada benim yerime geçerek tebliğ etme imkanına da birçok kez kavuştu. Ve bundan dolayı aldıkları notu bilgi notuna doğrudan ilave olarak kullandığımı çok iyi hatırlamanız gerekir. Yani ben öğrencinin devletin emirleri gereği verilen bilgilerle ilgili geniş bir muhtevadan sorulan soruların %50'sinden fazlasının insan beynine kayıt olup olmadığını ölçemeye mecburdum, ölçüyordum. Bunu sınav sistemi içinde klasik soru sorma ve cevapları değerlendirme şeklinde yapıyordum. Ama bu benim için hiç önemli değildi. Bu sınavdan "0" sıfır aldığı halde, benim istediğim fakat kendi fikri doğrultusunda kendi inancı istikametinde sentez yapan tahlil yapan ve bu istikamette sorulmuş bir soruyu hür bir şekilde cevaplandırıp çocuklara da geçme imkanı verirdim.

Yusuf ALPER. Hocam, konuşmanın bu safhasında, bizim de bugün çok yaptığımız bir tartışma konusunu soru olarak yöneltmek istiyorum. Üniversite öğrencisinden beklenen bazı özellikler var. Bunların yetersizliği gündeme geldiği zaman, genel olarak *ezberci bir eğitim sisteminin varlığından* bahsedilir ve bütün problemin kaynağı olarak gösterilir. Ancak, bu eğitimin de kaynağı neresidir diye sorulduğu zaman, üniversite bu konuda orta öğretimi kabahatli bulur ve suçlar. Bu yöntemle gelen öğrencinin yapısının da üniversitede değiştirilmesinin zorluğunu dile getirir. Burada bir açmazımız var ve bu ezberci sistemin, sizin ifadenizle hafızaya kayıt sistemini esas alan eğitimin kabahatlisini bulmakta zorlanıyoruz. 36 yıllık akademisyenlik tecrübenize dayanarak, bugünkü nesil ile bundan 20-30 yıl önceki nesli, mesela 1970-80'li yılların öğrencilerini ezbercilik açısından karşılaştırabilir misiniz? Hangi dönemin öğrencisi daha ezberci veya daha hür düşünceye sahiptir?

Turan YAZGAN. Evet, şimdi genel olarak baktığımızda bu konuda şöyle bir durum var. Benim çocuklarımın ilk okulda okuduğu dönemlerde gerçekten ilk öğretimde çocukları sormaya aramaya yönlendiren bir sistemin geliştirilmekte olduğunu gördüm. Bu ilk okullarda de-

vam eden hususun ortaokul ve liselerde devam etmediğine tespit ettim. Kendi çocuklarımın yaşayışı itibariyle. Üniversitelerde ise sosyal bilim dallarında, özellikle kendim tabii şahidim. Çocuklarımın nasıl eğitim gördüğünü bilmiyorum. *Bence ezberci eğitimi üniversite sürdürdü ve sürdürüyor hala sürdürüyor maalesef.* Burada suçlu nerede? Suçlu kim? Suçluyu aramaya bence tepeden başlamak lazım. Yani üniversiteden başlamak lazım. Çünkü bir ülkenin bütün eğitim sistemine nüfuz edecek metod üretmesi gereken, fikir üretmesi gereken, şekil üretmesi gereken üniversitedir. *Onun için üniversite kendisini ıslah edememiştir ki liselerimizi ilk öğretim okullarımızı ıslah etsin.* Üniversitede hocalar ne yazık ki hep ders verip çekip gitmek ve dışarıda ek kazanç peşinde koşmak durumundadırlar. Ha buna mecburlar mıydı? Buna büyük ölçüde mecburlardı. Peki devletin, bunu bu şekilde hala devam ettirmesinin sebebi var mı? Var. Bu önemli bir nokta. İlkokullardan itibaren bunu ele almamız gerekiyor. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Atatürk'ten sonra eğitime ayırdığı payları ağır ağır düşürdü. *Ve bu düşüş o derece hızlandı ve belli bir noktaya kadar indi ki, neticede yeni doğan çocuklar suçlandı.* Onu doğuran ana ve baba değil, çocuğun babası değil, çocuğun kendisi suçlu ilan edildi ve sen 80 kişilik sınıfta okumaya mecbursun, çünkü sen fazlasın denildi çocuklara. Hala bu deniliyor. Bu bir zuldür bir devlet için. Hiçbir başka bir alanla mukayesesi mümkün değildir. Mesela Sosyal Güvenlik. Elbette çok önemlidir. Ama bir çocuk anasına, babasına ne yapar yapar bakar. Onun namerdi bu. Eğitim görmez, şahsiyet sahibi olmaz, meslek sahibi olmaz ve gelir yaratamazsa nasıl bakacak. Bundan millette yükselmez, devlette yükselmez bundan dolayı. Onun için, *eğitim başka alanlarla ikamesi mümkün olan bir alan değildir.* Yani yatırımları arttırdık ta onun için eğitime ayırdığımız payı azalttık denilemez. Denilirse bu çok büyük bir suçtur. Ve bu suç işlenmiştir. Gerçekten köklü bir şekilde ve bu çağın çok kullandığı, ben nefret ederim ama çağın teknolojisinin gerektirdiği bir eğitime geçmekte son derece isteksizdir. Başka sahalara yatırımları eğitime tercih etmektedir. Bu başka sahalarda nedir? Bu başka sahalarda esas itibariyle siyasi maksatlı yatırımlardır. Popüler yatırımlardır. Siyasi iktidarların siyasi iktidarlarını devam ettirebilme yatırımlarıdır. Ve gelirleri transfer eden peşkeş çeken yatırımlardır. Bunların sonucu ne olmuştur? Şimdi, Türkiye'yi şöyle Allah için objektif bir şekilde değerlendirmeye kalkın. *Türk Milleti bütünüyle transfer ekonomisinin içine sokulmuştur. Herkes dilenmektedir. Dilenmeyen hiçbir kurum hiçbir grup yoktur.* Bir bakın isterseniz.

Yusuf ALPER, Okullar dahil.

Turan YAZGAN. Baştan itibaren. İlkokullardan itibaren başlayın. Bütün okullar dahil, her seviyedeki üniversiteler dahil, bütün dernekler dilenir, bütün vakıflar dilenir, hülasa devletin bütün kurumları dilenir. Şimdi kayıt parası kavgası yapılıyor. Dilenmeyen kim var? Bilmiyorum. İktisadi işletmeler de devletten dilenir. Özellikle ve özellikle Onlar da devletten dileniyor. Ve olduğu gibi transfer ekonomisi Türkiye'ye hakim olmuştur.

Yusuf ALPER. Hocam, bugün eğitime yatırım denilince genel olarak daha fazla sayıda öğrenciye bilgisayar, daha fazla okula bilgisayar ve yaban dilde eğitim anlaşılıyor. Bu alanlarda yapılanlar eğitim için ciddi bir yatırım olarak kabul ediliyor. Gerçekten öyle mi? Sizin kastettiğiniz eğitime yatırım bunlar mı?

Turan YAZGAN. Şimdi Türkiye'de eğitim parasız deniliyor. Eğitim bal gibi paralı. Yalnız para devlete gitmiyor. Para tüccara gidiyor ve manasız yere gidiyor. Bir tarafta lise var, bir tarafta lise eğitimini adeta yok sayan ve baştan sona üniversiteye hazırlamak bahanesiyle dersaneler var. Bunun mantığını anlamak mümkün değil. Öbür tarafta ilkokul var veya ortaokul, lise var. Parasız deniliyor. Ama en fakir öğrenciden bile 1 milyar lira para gibi kayıt paraları isteniyor. Bu çocukların velileri bana çok geliyor bunu ödeyemiyoruz diyorlar. Bizde yalvarıyoruz okul müdürüne. Yapmayın vicdanınız olsun diye. Benim çocuklarımdan da istediler ben o zaman asistandım. 3 çocuğum da İstanbul Erkek Lisesi'nde okudu. Ve her kayıtta bu başımıza geldi. Ben onun dışında çocuklarımdan okuluna asla gitmedim. Neden para istiyorsunuz diye sordüğümde, çelik raflar, çelik dolaplar yaptırıyoruz, dediler. Bırakın tahta olsun dedim. Kırılan camı değiştiriyoruz dediler. Bırakın soğuk girsin içeriye dedim. Neden dedim? Üşümez mi çocuk? Üşüsün dedim. Üşüsün ki devlet buraya ayıracağı parayı ayırsın. *Siz bunu yapmakla vatandaştan para dilenmekle devletin gerçek görevini yapmasını engelliyorsunuz?* dedim. Benden para isteyemezsiniz, ben asistanım, benim maaşım bu kadar. Bu çocuk burayı kazanmış. Nokta hedefiyle kazanmış. Okuyacak burada. Ve ben size para vermeyeceğim. 3 çocuk için 3 defa gitmişimdir, başka da İstanbul Erkek Lisesi'ne bir daha uğradığımı hatırlamıyorum.

Yusuf ALPER. Şu anda orta öğretim kurumlarından hangisine giderseniz, söyledikleri şu: Devletin ancak öğretmenin parasını verdiği, okulların hizmet için ihtiyaç duydukları müstahdemlerin maaşlarının ancak onda birinin devlet tarafından verilebileceği, okulların bunun dışındaki bütün harcamalarının, bu söylediğiniz kırılan camların takılması, masa, sandalye ve tahtaların onarılması, tuvaletlerin temizliği gibi bütün harcamaların öğrencilerden alınan paralarla karşılanabildiğini ileri sürüyorlar. Bu söylediğiniz durum bugün, dünden daha kötü olarak devam ediyor diye düşünüyorum.

Turan YAZGAN. Gidiyorsa bütün bunları suçlusu idarecilerin kendisidir. Bırakın camlar kırık olsun. Görsün devlet. Bunu veliden dilenmek suretiyle almak yerine o zaman devlet dilenmeden objektif olarak kanunlar çerçevesinde vergilerle alır. Ve devlet dilenen kurum değildir. Dünyada devlet ve vakıflar dilenemez. El açamazlar. Televizyona ilan verip, bize yardım edin, biz de şunlara yardım edeceğiz diyemezler. Vakıf aracı kurum değildir. Devlet de aracı kurum değildir. Vakıflar, kendi kaynaklarıyla kendi kuruluş amaçlarını oluşturan hizmeti, devlet de bütün kamu hizmetlerini yapmaya mecburdur. Kaynaklarını kendileri yaratır. Bu tarife aykırı olan vakıf vakıf değildir. Bu tarife aykırı hareketleri veya muamelelerin olduğu bir devlet de, devlet yok demektir.

Yusuf ALPER. Hocam, sizin devlet konusundaki düşüncelerinizi biliyorum. Ancak, bugün gelinen noktada Turan Yazgan'ın baba devlet anlayışı ve tarifi ile diğerlerinin devlet anlayışının çok farklılaştığı bir dönemdeyiz. Hatta farklılık bir yana baba devlet anlayışına karşı yaygın bir görüş de var? Bu görüşte yalnız kaldığınızı düşünüyor musunuz?

Turan YAZGAN. Evet, bu gelişmeyi müşahade ediyorum. Şimdi bir kere, *Türk töresinde devlet babadır*. Bunu değiştirmeye kalkmak, bu şeyden vazgeçmek mümkün değildir. Devlet yalnız devlet için değildir. Devlet millet içindir. Bu noktada, bu fikri müdafaa edenlerle beraberim. Devlet millet içindir, ama milletin örf ve adetlerine, değer hükümlerine, milletin iktisadi şartlarına, milletin sosyal şartlarına, milletin kültür değerlerine aykırı kanunlarla yönetilen bir millet devletiyle çatışır ve Türkiye'deki durum budur. Ve çok açıktır. *Şimdi Türkiye'de devamlı olarak AB kanunlarına uyum sevdası var*. Uyum kanunları çıkarılıyor. Uyum kanunları çıkarılacak, ama Türk milletinin iktisadi şartlarına uyan kanunlarla. Türk milletinin kültür unsurlarını ön plana alan eğitim kurumları ku-

rulmalıdır veya eğitim kurumları bunları ön plana alan eğitim yapmalıdır. Aksi halde *milletle devlet çatışma haline girer. Bu çatışmada devletin galip gelmesi mümkün değildir. Çünkü milletten güçlü kuvvet yoktur.* Düşünemezsiniz. Mesela, şimdi iktisadi şartlarımızı göre emeğimiz bol. Türkiye’de nüfus bünyemiz emeğin bol olduğu bir bünyeye sahip. Emek bolsa bunun sermayeye nispetle fiyatının düşük olması lazım ki talebi fazla olsun. İstihdam yüksek olsun. Ama T.C. devleti ne yapmış? Avrupa’daki finansman kanunlarını kullanarak, hem de aynen kullanarak emeğin üstünden yalnız vergi değil dehşetli sosyal sigorta, sosyal güvenlik primleri almış. İşçi veya işverenden alınmış olsun, fark etmez. *Bordro üzerine konan her yük, Türkiye Cumhuriyeti’nin kendi iktisadi şartlarına, kendi sosyal bünyesine aykırıdır.* Bu aykırılık o derece yükseltilmiştir ki, şimdi bir hesap edin, vergisiyle sigorta primleriyle vs. bordronun üzerindeki yükü bu yükün işverenlerce veya işçilerce karşılanması iki taraf içinde karşılanması mümkün değildir. Böyle olunca ne yapar? Kaçılır. Kaçan kaç kişi? Yarıdan, % 50’den fazla. Peki. Bir iş gücünün yarısından fazlası kanunsuzsa (kayıt dışıysa) devlet bunların üzerine gidebilir mi? Hangisinin üzerine gidecek? Nedir bu devletin durumu? *Kendi milletiyle savaşı kaybetmiş zayıf düşmüş zaafa uğramış küçük düşürülmüş bir devlettir.* Bu kadar insanı çalıştıran en az 1 milyon da işveren vardır herhalde. Kayıt dışı dediğiniz veya kanun dışı istihdam eden deyin ki 500 bin kişi. 500 bin işverenin üstüne birden gidilebilir mi? O halde *Türk devleti önce kendi milletinin devleti olmak zorundadır. Avrupa Birliği’nin değil.* Yani kendi milletinin iktisadi şartlarına, sosyal bünyesine ve kültür değerlerine uygun kanunlar ve müesseseler kurmalıdır. Mesela burada bir şey söyleyeyim. *Kendi eğitim kurumlarından kendi kültür unsurlarını kovmuş bir devlet zavallı bir devlettir.* Nedir mesela? Mesela Türk müziği. Mesela bezeme sanatı. Türkün kendine has, Ebrû sanatı. Birçok şeyi düşünebilirsiniz. Bunları kendi eğitimimizden kovmuşsanız ve bunların yerine Avrupa’nın değerlerini öğretiyorsanız, bu millete zaten hakarettir. Bu milletin devleti olmamak gibi bir durum karşınızdaki bu gerçekten Türkiye’nin derhal öncelikle bize yönünü gösterir.

Yusuf ALPER. Hocam, bir noktaya iyice açıklık getirebilmek için sormak istiyorum. Bugünün yaygın anlayışı içinde fert (birey), millet (toplum) ve devlet ilişkisinde nereden gelirse gelsin, ferdin üzerinde baskı yaratan, onu engelleyen her faktörün ortadan kaldırılması gerektiği, ferdin olabildiğince özgür ve serbest kalması gerektiği düşüncesi

hakim görünüyor. Sizin bahsettiğiniz baba devlet anlayışı ile bu genel anlayış arasında önemli bir farklılık var gibi görünüyor. Sizin anlayışınızdaki fert ve devlet ilişkisi, genel olarak “liberalleşme” olarak tanımlanan yaygın iktisadi ve sosyal anlayışla çatışıyor gibi görünüyor. Ne dersiniz?

Turan YAZGAN. Çok yanlış bir değerlendirme. Devlet, devlet için değildir. Böyle bir anlayışta zaten devlette yoktur, millette yok olmaya mahkumdur. Eninde sonunda o millet yok olur. Millet yok olması ne demek? Turan Yazgan’ın ölmesi demek, Turan Yazgan’ın yok olması demektir. Yani Turan Yazgan olarak fikriyle, görüşleriyle, şahsiyetiyle yok olması demektir. Millet böyle yok olmaz. Millet şahsiyetini yok ederek, dilini yok ederek, kültürünü yok ederek yok olur. Tarihte başka türlü yok edilmiş millet de yoktur zaten. Topla tüfekle, son ferdi ne kadar öldürülmüş, tarihten silinmiş bir millet yoktur. Hepsi dilini, kültürünü kaybetmek suretiyle yok olmuşlardır. Bir devlet kendi milletini yok ediyor, kendi kültürünü okutmuyor, kendi kültür değerlerini öğretmiyor, kendi sosyal bünyesine uygun, sosyal müesseseler kurmamış ise baba devlet orada olmalı. Ne demek o? Devlet, açları doyurmak zorundadır. Çıplakları giydirmek zorundadır. Ha, bunu mutlaka kendisi mi yapmalı? Hayır. Burada her şeyi ve mutlaka devletin kendisinin yapması şeklinde bir iddiamız yok. Burada şu var. Eğer Allah muhtaç etmesin, ama eksikliğini de göstermesin denilen sahalara varsa o sahalara kamu görevidir. O sahalara kamudan alınıp özel sektöre verilmesi düşünülemez. Mesela, bırakın Türk ordusu girmesin, Türk ordusu olmasın içeriye düşman girsin. Ne demektir bu. Düşman girdi mi her şey yok olur zaten. Allah göstermesin. Allah ordumuzun bir savaşa girmesini göstermesin. Ama bu olabilir, ordumuzda eksik olmasın. Hazır olsun. Daima hazır olsun. Bunu Amerika’dan ordusuna veremezsin.

Yusuf ALPER. Yani sizin bahsettiğiniz baba devlet, güçlü devlet, ferdi teşebbüse, özel sektöre karşı olmayan, onları destekleyen devlet mi?

Turan YAZGAN. Kesinlikle. Söylenenin aksine, benim devlet anlayışım, ferdi inisiyatifin ve özel teşebbüsün önünü sonuna kadar açan devlettir. Şimdi Allah muhtaç etmesin, eksikliğini de göstermesin denilen haller. Nedir bu? Hastalık hali. Değil mi? Hastalanan bir insan Allah göstermesin hastalanmayalım ama hastalanırsak doktor eksik olmasın.

Benim anlayışımda devlet, ister kendi istihdamında veya başkalarının istihdamında, ama doktoru mutlaka milletin emrinde hazır tutmaya mecbur olan devlettir. O'nu kendisinin istihdam etmesi şart değil. Ama hazır tutmalıdır. Devlet, doktora gitme gücü olmayana da aynı karnını doyurma gücü olmayan sakat gibi, mağdur gibi insanlara ne yapması gerekiyorsa ona da yapmalı, doktora ulaştırmalıdır. Bu iki ince noktayı ayırt etmek lazım. Kesinlikle devlet devlet için değildir. Devlet millet içindir. Benim anlayışımda devlet, asla millete tahakküm etmez. Aksine millete baba şefkatiyle yaklaşır, bir baba evladının nasıl daha yükseğe gitmesini istiyorsa, devlette milletin daha müreffeh millet olmasını, teknolojiye daha güçlü olmasını ve dünyada sevilmesini-sayılmasını yüksek olan bir millet haline getirmeye mecburdur. Bir baba oğlu için ne düşünüyorsa, devlet de milleti için onu düşünmelidir..

Yusuf ALPER. Hocam, galiba, güçlü devlet kavramı ile vatandaşını, insanını bürokrasiye boğan, onun işini zorlaştıran devlet karıştırıldı. hocam. Vatandaşın işini zorlaştıran, onu uğraştıran devlet, güçlü devlet gibi algılandı.

Turan YAZGAN. Evet. Bu son derece yanlış bir karıştırma.

Yusuf ALPER. Hocam ben müsaade ederseniz tekrar üniversiteye dönmek istiyorum. Daha önce söylediklerinize ilaveten, nasıl bir üniversite, sorusunun cevabına devam edelim.

Turan YAZGAN. Şimdi, ben maalesef asistanlığımdan itibaren üniversitede çok şeyle çok yönlü mücadele ettim. Üniversite hocalarının sahtekarlığıyla mücadele ettim. Mücadele etmediğim saf kalmadı. Ve bunların hepsinde önce ben galip geldim, ancak sonuç itibariyle gene onlar galip oldu. Bunlardan birinin bir misal olarak anlatayım. Mesela 60'lı yıllarda, yani asistan olduğum ilk yıllarda THY İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin bilgisayarlarını kiraladı. O zaman delikli bilgisayarlar vardı. Ben onlarla da çalıştım. Ve saat üzerinden kiraladılar. Kendi elemanlarıyla geldiler. Boş olan makinaları o anlaşmanın yapıldığı saatler arasında kullandılar. İşlerini yaptılar gittiler ve üniversiteye de kiralama karşılığı olarak 13 milyon lira mı ne bilmiyorum pek iyi hatırlamıyorum bir para ödediler. Ve bu parayı döner sermayeye aktarıp İktisat Fakültesi hocalarına dağıttılar. Alması gerekenler içinde ben de vardım, 3 çocuğum vardı ve bu paraya en çok ihtiyacı olanlardan birisi

bendim. Fakat ben baktık ki, bu sadece kira geliri. Halbuki döner sermaye geliri üniversite hocasının devletin sermayesini kullanması, fakat kendi beyin gücünü ilave etmesi kaydıyla kazandığı para olmalıdır. Burada beyin gücü yok. Burada üniversite hocasının hiçbir şeyi yok. Bu para üniversite de dağıtıldı. Bu para dağıtıldı ve ben almadım. Tabii almadığım gibi fakülteye de müracaat ettim. Bu parayı dağıtamazsınız? Haksızdır, kanunsuzdur diye dilekçe verdim. Dilekçemi reddettiler. Tahkikât açtılar. Onun üzerine üniversiteye müracaat ettim. Üniversite dilekçemi reddetti. O da tahkikât açtı. Ondan sonra bir komisyon kurdular. Bir şey yok. Ankara'ya gittim. Ankara'da Sayıştay başkanına çıktım. O'na da bir dilekçe verdim, bu yanlıştır diye. O da sırtımı sıvazladı. Fakat o da benim dilekçemin bir suretini, böyle bir durum var diyerek, üniversiteye gönderdi. O dilekçe üzerine de tahkikât açtılar. O tahkikât üzerine ben bu defa Karaköy'de Maliye Bakanlığı müfettişleri vardı, hiç bildiğim falan bir yer değil, gittim ve orada bir müfettişle konuştum. Onlar fakülteye bir yazı yazdılar ve bu paranın ne parası olduğunun incelenmesini istediler. İncelenen inceleme komisyonuna parayı alanlar konuldu. Ona da itiraz ettim. Ona da bir dilekçe verdim. Ve neticede beni haksız buldular ve üniversitenin işlerine karışmakla suçlayarak ceza verme noktasına geldiler. Ben de bu gelişme üzerine üniversite postanesine gittim ve o günkü Maliye Bakanına, (galiba Yılmaz Ergenekon'du) şöyle bir telgraf çektim. *T.C. Maliye Bakanı, Ankara. Üniversitenin bahçesi yaz aylarında boştur ve çok güzel içkili açık hava gazinosu olur. Açık hava gazinosu olarak kiraya verilmek suretiyle üniversite hocalarına gelir sağlanması mümkün olduğundan bu yola gidilerek bahçenin kiraya verilmesini ve gelirin üniversite hocalarına dağıtılmasını arz ve teklif ederim. Asistan Turan Yazgan* diye yazdım, gönderdim. Telgraf gitti. O telgraftan sonra hiç haberim yokken bana bir uçak bileti geldi. Ankara'ya ilk defa uçakla gittim ve Maliye Bakanı ile görüştim. Nedir dedi? Anlattım. Bu parayı alması gerekiyorsa, önce benim almam gerekir, benim 3 çocuğum var, ama bu parada üniversite hocasının beyin gücünün zerresi yok. Böyle giderse bahçeyi de kiraya verir. Üniversitenin altında dükkanlar var. Onların kirasını da dağıtın. Niye dağıtmıyorsunuz dedim? O hocaları mahrum ediyorsunuz?

Bu konuşma üzerine Maliye Bakanı tabii teşekkür etti ve döndüm. Sonra üniversiteye Bakanlıktan bir yazı geldi. Gelen yazının mahiyeti esas olarak; *kanunsuz olarak döner sermaye aktarılarak dağıtılan paraların*

dağıtımını işlemine son verilmesi, dağıtılan paranın iadesinin temini, bundan böyle bu tür kanunsuz işlemlerin tekerrür etmemesi.. ile ilgiliydi. Sonra bu para geri ödendi. Fakat bir gün fakülte kurulunda dekan bana dedi ki; *gene biz kârlı çıktık.* Niye sayın Dekanım dedim. Dedi ki, *peşin aldık taksit taksit iade ediyoruz.* Pes dedim. Vallahi ve billahi aynen böyle oldu. Bir gün de asistan odasında oturuyoruz, aşağıda. Rahmetli Sabri Ülgener geldi. Maaşını almış eline de bir fiş vermişler. Bütün asistanlar var, özellikle benim yanımda okuyor. Meyak kesintisi, vergi kesintisi, pul kesintisi, emekli sandığı kesintisi, *Turan kesintisi* diyor. Turan kesintisi dediği o aldığı paranın taksitle iadesini ifade eden kalem. Yani onun adını, rahmetli *Turan kesintisi* koydu.

Yusuf ALPER. Hocam, affınıza sığınarak, sizin için kullanılan *deli Turan* lakabı acaba bu olaydan sonra mı takıldı?

Turan YAZGAN, Böyle bir lakabım olduğunu bilmiyorum. Eğer varsa olabilir. Ama yalnız bu değil. Ben üniversite her çeşit haksızlıkta çok bağırımdır ve bağırduğum zaman sesimin şiddeti yükselir ve gerçekten camları titretirdi.

Yusuf ALPER. Hocam tam bu konuyla ilgili olarak bir soru yönelmek istiyorum. Üniversitelerin özerkliği meselesi. Size göre üniversitelerin özerkliği meselesinden ne anlamak gerekir? Bu konu, zannedirim 1980 öncesi dönemde de çok tartışıldı. Ancak, o günlerde daha çok siyasi, bugün ise idari ve mali bakımdan konu gündeme getiriliyor.

Turan YAZGAN. Şimdi *benim için üniversitede bir tek özerklik önemli. İلمي özerklik.* Fikri hür, vicdanı hür öğretim üyeleri ve bunlar tarafından yürütülen hür dersler. Onun dışındaki muhtariyet kavramları çok tartışılabilir. Bir kere devlet parayı veriyorsa, ilgili organlarıyla üniversiteyi yürütecektir. Bu üniversiteyi kontrol edecektir. Bu çok tabiidir. Bugün muhtariyet bu noktada söz konusu olamaz. Ama üniversite öğretim üyeleri döner sermaye yoluyla kendi üniversitelerini finanse ediyorlar, kendi maaşlarını da oradan çıkarıyorlar, bütün eğitim masraflarını oradan karşılıyorlarsa, bu da normalde mali muhtariyet ile açıklanamaz. Bu olsa-olsa, devlet içinde devlet olmak demektir ki, bugün üniversitelerde devletin bütçesi, milletin parası harcanıyor. Millet adına bu parayı iyi idare ettirmek, devletin görevidir. Devamlı kontrol etmek devletin görevidir. İdari muhtariyete gelince idari muhtariyette de çok fazla yan-

lışlar yapılıyor. Yani üniversite kendi kendini idare etsin. Evet kendi kendini idare etsin, ama kendi kendini idare etme hakkını elde etmek için kendi kendini finanse etmesi gerekir. Yani bu birbirine bağlıdır. Hem bu bağ olmayacak, üniversiteyi devlet finanse edecek, hem bunlar mali bakımdan muhtar olacak, devletin parasını istedikleri gibi harcayacaklar, istedikleri gibi de üniversiteyi yönetecekler. Bu olmaz. Yani mali muhtariyetle idari muhtariyet beraber düşünülmelidir. Ama kim yönetirse yönetsin, kim finanse ederse etsin, üniversite gerçekten ilmi muhtariyete sahip olmalıdır. Başka bir ifadeyle ilmi hür, fikri hür, vicdanı hür bir eğitim yapılmalıdır.

Yusuf ALPER. Hocam bu noktada devlet üniversiteleri ile son zamanlarda sayıları devlet üniversitelerinin yarısını geçen vakıf üniversitelerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Turan YAZGAN: Bir kere Vakıf Amerika'daki kâr gayesi gütmeyen teşekküllerle eş manaya geliyorsa ki (aslında öyle değildir), öyle geldiğini kabul etsek bile bugünkü Vakıf üniversiteleri ticarethane durumdadır. Yüksek fiyatlarla çalışmaktadırlar ki, bunu Türkiye'nin iktisadi bünyesine, sosyal bünyesine uygun görmek mümkün değildir. İleri teknoloji uyguladıkları mükemmel eğitim yaptıkları iddiası ise bana göre tamamen savsataştır. Makine, teçhizat, park yerleri, bahçeler, salonlar vs. doğrudur, bunlar lükstür. Ama bunlar bu milletin iktisadi bünyesine uygun değildir. Bu milletin bu lükse ihtiyacı yoktur. Öğrenci başına aldıkları fiyatlar hiçbir zaman Türkiye'nin iktisadi şartlarıyla bağdaşacak fiyatlar değildir. Geçen gün bir öğrencinin hazırlık sınıfına kaydına 12 milyar 900 milyon ödediğini öğrendim. Aklım durdu. Bu Türkiye'deki açık toplum bünyesini derinden sarsacak çok büyük bir değişikliktir. *Kim ne derse dersin, dünyadaki nadir açık toplumlardan birisi Türkiye'de Türk toplumdur.* Açık toplumdan kastımız, profesörün oğlu profesör değildir. Paşanın oğlu paşa değildir. Bilmem düşünebildiğiniz her hangi bir mevkiyi işgal eden insanın oğlu gene aynı mevki işgal etmeye her zaman hazır değildir. İşçinin oğlu da profesörlüğe layıktır. İşçinin oğlu da generalliğe layık olabilir. Ve oraya ulaşmalıdır. Açık toplum bu demektir. Bir bakıma ABD'de açık toplum olarak görülür. Ama Türkiye kesin olarak açık toplumdur. Bu açık toplum maalesef gittikçe bozulmaktadır. Ben bu açık toplumun bir ürünüyüm. Benim babam okuma yazma bilmeyen bir esnaftır. Ben bu ülkede profesör oldum. Bana, sen profesör olamazsın dediler. Ben doçent oldum yeter dedim, profesör

olmak şart değil. Ben okuma yazma olmayan bir babanın oğluyum. Mücadeleden vazgeçmem. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bunu Atatürk'ün koyduğu prensipler sayesinde ve parasız yatılı eğitim sistemi sayesinde sağladı. Parasız yatılı imtihanını kazandım ve gittim Kastamonu'da 4 yıl liseyi okudum. Okuma imkanım yoktu, liseyi bitirdim.

Yusuf ALPER. Hocam, siz bu konuşmanın başında, *eğitim bilakaide devletin görevi olmalıdır, parasız olmalıdır*, derken aslında eğitimi kastettiğiniz bu açık toplumu gerçekleştirmede en önemli araç olarak değerlendiriyorsunuz..

Turan YAZGAN. Kesinlikle. Bir ülkede açık toplumu sağlamanın devam ettirmenin en önemli vasıtası eğitimidir. Temel eğitimde eğitimin birinci karakteri özellikle eşit eğitim olmalıdır. Neye göre eşit? Köylü-şehirli farkı gözetmeyen, kız- erkek farkı gözetmeyen, fakir-zengin farkı gözetmeyen bir eşitlik. Hiçbir sınıftan dolayı temel eğitimde fark gözetilemez. Bu sebeple ben temel eğitimde, ilk öğretimde özel eğitime karşıyım. Devlet bütün bu eğitimi finanse etmeli. Herkese eşit şekilde götürmeli. Ve mutlaka götürmeli. Bu eğitimden mahrum kimse de kalmamalı. Ne kız-erkek, ne din-mezhep, ne bilmem köylü-şehirli, ne yaylalı-ovalı hiçbir fark olmaksızın herkes bu eğitimden eşit şekilde geçmeli. Ondan sonraki eğitim, belki fırsat eşitliği esasına dayanmalı. Yani temel eğitimden geçmiş insanlar içinde beyin gücü itibarıyla daha yüksek olanların daha iyi yerlere gidecek şekilde eğitim alması. Herkesin devam etmesi de gerekmez.

Yusuf ALPER, Hocam vakıf üniversitelerine karşı olmanız, yalnızca fiyatlandırmayla politika ve uygulamaları ile mi sınırlı? Yoksa başka sebepler de var mı?

Turan YAZGAN. Sadece fiyatlandırma değil, bu lüks görüntü içinde eğitim gayesi ortadan kaybolur. Yani eğitimin gayesi ne? Eğitimin gayesi düşünen, arayan, bulan, soran, çözen genç yetiştirmek, muhake-me yapabilen insan yetiştirmek. Bu lüks içinde çocuklar hayda-huyda, eğlencede, partide, bahçede, parkta ve, bu lüks çocukları buraya doğru itmektedir. Bu eğitim ayrıca çocukları bu şekilde kendi kültüründen kopardığı gibi İngiliz dilini eğitim dili olarak esas almak kullanmak suretiyle düşünme kabiliyetinden de mahrum etmektedir. *Bu eğitim bence Türkiye'nin bindiği dalı kesen bir eğitimidir.*

Yusuf ALPER. Hocam, Türkiye'de iyi üniversite, yüksek puanla öğrenci alan üniversite, İngilizce eğitim yapan üniversite olarak anlaşıl-maya başladı. Aynı alanda eğitim yapan ancak yabancı dil hazırlık sınıfı olan ve hatta bütün eğitimi yabancı dilde yapan üniversite iyi üniversite olarak anlaşılmaya başlandı. Zannedirim burada sizin baştan itibaren belirttiğiniz düşüncelere, felsefelere ters bir gelişme yaşanıyor.

Turan YAZGAN. Evet, ancak bu gelişmenin başlaması için veya bu gelişmenin daha da gelişmesi için yıllardır propaganda yapıyor. Şimdi bu dil meselesini kökünden almak lazım. *Bir kere dil milletindir. Dil düşünme dilidir. Yabancı dil bilgiye ulaşma dilidir. Bu iki fonksiyonu birbirinden ayırmak lazımdır.* Bir milletin resmi dili olan mesela Türkiye için Türkçe, Türk çocuklarının tamamının düşünme dilidir. Türk çocukları bununla düşünür, bununla arar, bununla sorar, bununla yapar, bununla yaratır. Bu son derece önemlidir. Ve sebeple de düşünme diline verilen değer bilgiye ulaşma dilinin en az 10 milyon misli olmalıdır. Bunu tekrar ediyorum 10 milyon misli. Öyle birkaç bin misli değil. Çünkü düşünmekten mahrum insanların eğitimi, yani düşünmeye alışmamış, düşünmekten mahrum edilmiş bir millet, hangi seviyede eğitim verirse versin, sürü olur ve bir koyunun arkasından giden koyun sürüsü gibi, önde giden bazen bir ilkokul mezunu bile olsa, arkasından yüzbinlerce üniversiteli mezunu sürüklenir. Neden? Çünkü nesiller düşünmeye alışmıyor. Düşünme dili geliştirilmedi. Düşünme dili gaye olarak alınmadı. Eğitimde düşünme dili gayedir, esastır. *Yabancı dil bilgiye ulaşma dilidir ve yalnızca vasıta*dır. Bilgiye ulaşmanın vasıtasıdır. Öğretilir. Bir profesör mutlaka yabancı dil bilmelidir. Çünkü kendi sahasında ana diliyle ulaşamayacağı bilgiler vardır. Onlara yabancı dille ulaşabilir. Bir asker bir başka yabancı dil bilmelidir. Eğer Irak'ta çalışacaksa Arapça öğrenmelidir. Rusya'da çalışacaksa Rusça öğrenmelidir. Ne bileyim yabancı dil mesleğe göre seçilir. Asla, herkes için İngilizce diye bir saçmalığa boyun eğmek mümkün değildir. Böyle bir boyun eğiş dünyayı Amerikan – İngiliz imparatorluğuna teslim etmek demektir. İnsanlar buna razı olmaz. Bugünkü razı oluş yarın milyonlarca insanın kanı pahasına bu işi ortadan kaldırır.

Yusuf ALPER. Hocam, üniversiteler bir yana, anaokullarında yabancı dil öğretimine ne diyorsunuz?

Turan YAZGAN. Tamamen köle, köle ruhunun yansımasıdır. Kölelik ruhunun veya aydınlarımızın yıkanmış beyinlerinin ahmakça eser-

leridir. Bunlar tamamen ahmakça şeylerdir. Hiç bir millet, bizim doğumuzda olanlar hariç, batımızda olan hiçbir millet yabancı dille eğitim yapmaz. Bir millet yabancı dili gaye edinmez. Gayesi kendi dilidir. Ve dikkat ederseniz televizyonlarda, radyolarda falan işte başka milletin aydınları a.,1... diye konuşmaz kendi dillerinde. Öğrenmezler, öğretilmez. Ve Türkçe eğitim dili olarak üstünde ısrarla, inatla, samimiyetle durulmadığı için gelişmekten mahrum edilir. Gelişmekten mahrum edildiği için de gittikçe yabancı dillerin boyunduruğu altına girmektedir.

Şikayet konusu ettiğim bir başka husus daha var. O kadar başka ki, o kadar ilgi çekici ki kahve kafe oldu. Anam babam, kahveye gitti derdi. Şimdi kafeye gidiyor deniliyor. Ben cafe yazan bir yazıyı kafe diye okumaya mecbur muyum. Niçin okuyayım. Türk alfabesi var. Ve bu kanundur. C harfi C'dir. C sesi verir. K sesi vermez. Bütün çocuklarımıza C yazıp K okutuyorlar. Koka kolada olduğu gibi. Yani markalar parantez içinde verilebilir ama Türk imlasıyla Türk harfleriyle yazılmaya mecburdur. Kanun emridir bu. Bu şikayet falan değil. Bu isyanla ortadan kalkacak mesele ve mutlaka ortadan kaldırmamız gereken bir mesele. Eğer bir milletin çocukları ne kadar iyi yabancı dil öğrenirlerse öğrensinler kendi ana dillerinin de, kendi resmi dillerin de çok gelişmiş bir eğitim almamışlarsa, Türkçe olarak Türkçelerini çok geliştiren bir eğitim almamışlarsa asla ana dille düşünemeyecekleri için, köle olmaya mahkumdurlar. Çünkü yabancı dili ne kadar güzel öğretirseniz öğretin düşünme dili haline getiremezsiniz. Düşünme dili haline getirmek de mümkün değildir. Ancak anaokulu değil, bebeklikten itibaren o toplum içinde yetiştirirseniz düşünme dili haline gelir. Yoksa çocuk düşünemez. Düşünemeyen çocuktan da hayır gelmez. Köledir o. Kimin kölesi? Hangi yabancı dilde yetiştiyse o dilin kültürünün kölesidir, medeniyetinin kölesidir.

Yusuf ALPER, Hocam bugün üniversitelerimiz bu bahsettiğimiz olumsuz gelişmeyi ortadan kaldıracak, Türkçe'yi tekrar düşünme dili haline getirecek potansiyeli taşıyor mu? Üniversitelerimizde böyle bir gelişme görüyor musunuz?

Turan YAZGAN. Bu potansiyele sahip olacağına umuyorum. Bu ses, eskiden çok azımızdan çıkardı. Şimdi bakıyorum. Benim çıkardığım bu sesi çıkaranlar çoğaldı Türkiye'de. Çünkü akıl için yol birdir. Başka

türlü değerlendirmek mümkün değildir. *Bir dil bir insan, iki dil iki insan*, bu saçmalıktır. Eğer öyle olsa biz Sovyetlerden 50 milyon Türk teslim aldık. Hepsinin anadilinden daha önce gelen Rusça'sı var. Neye yarar? İran'da 38 milyon Türk var. Türkçe kadar Farsça bilirler. Doğu Türkistan'da 30 milyon Türk var. Türkçe kadar Çince bilirler. Neye yarar? Kesinlikle iki dil iki insan falan değildir. Başında söylemiştik, insan beyninin hafıza kısmı ana dil için gerekli. Büyük kısım ana dil için, bir kısmı da yabancı dil için. Hangi maksatla yabancı dil, bilgiye ulaşma maksadıyla. Başka maksatla yabancı dil öğretilemez.

Yusuf ALPER. Hocam şimdi üniversiteye devam edelim. Genel olarak üniversiteden bahsettik. Bu arada dil konusuna da girdik. Çünkü Türkiye'de bunu konuşmadan üniversiteden bahsetmek imkansız hale geldi. Şimdi üniversitenin önemli unsurlarından, birisi de öğretim üyesi, asistan, doktor asistan, doçent, profesör. Turan Yazgan'a göre nasıl bir asistan, nasıl bir öğretim üyesi?

Turan YAZGAN. Şimdi biz, sende dahil, üniversite içinde bir azınlığız. Eski sistemin, adeta babadan oğula geçen üniversite öğrenim üyeliği çemberini yıktık. Ama nasıl yıktık. Torpille değil. Beynimizin gücüyle, alınımızın teriyle yıktık. Gerçekten senin de üniversiteye girişinde, benimde üniversiteye girişimde durum budur. Bu bizden sonra da devam etti. Baktılar ki bunda büyük bir çoğalma var. Türkiye'nin köküne bağlı çocukları üniversiteyi ele geçirmeye başladı. O zaman bir takım tedbirler aldılar. Yabancı dil bu tedbirlerden birisidir. İngilizce ahmaklığına sarılmalarının sebebi yabancı dil öğretmek değildir. Neden değildir? Hiçbir şekilde Türkiye'de ilkokulda, ortaokullarda, lise-lerde, üniversitelerde verilen derslerden yabancı dil öğrenen yoktur. Ben kendi kendime öğrendim. Gözümle öğrendim. Göz İngilizcesi benim İngilizcem veya Almancam. Kendi kendime öğrendim çünkü okullarda öğrenmedim. Peki buna hasrettiğimiz zaman, buna sarfettiğimiz para ne? Hepsi korkunç bir israf. Bu yüksek maliyete rağmen yine de ve illa ki yabancı dil. Bunu beyin yıkama suretiyle yaptılar. Hangi beyinler kabul etti. Üniversitelerimizin yetiştirdiği düşünmeyen beyinler. Tartışmayan, arayıp sormayan beyinler. Bu yabancı dile ayırdığımız para boşa gidiyor diye düşünmüyor. Ben yabancı dil öğrendim mi bu okullarda devlet bu kadar para sarf etti diye düşünmüyor. Hadi öğrendin diyelim. Neye yarıyor diye düşünmüyor. Hangi kitabı açıpta okuyor. Bunun sonucunda memleketim ne kazandı diye düşünmüyor. Gene de devam

ediyor. Kendi çocuğunu da yabancı dile gönderiyor. Bu düşünmenin yok edilmesine bağlı bir gelişmedir. Ve yabancı dil Türkiye'nin köküne bağlı çocuklarının üniversiteden uzaklaştırılmasının vasıtası olarak kullanılıyor bana göre. Ve bunu kanunlaştırdılar pek çok insanımız yabancı dil engelinden dolayı beyin gücü ne kadar yüksek olursa olsun, üniversite içinde bir yere gelip saplandırılıyor. Şimdi bana göre hangisi önemli. Beyin gücü önemli. Beyin gücü yüksek olan önemli. Mesela Osmanlı ne yaptı? Osmanlı beyin gücü yüksek çocukları keşfedebildiği yaşta keşfetti. Turnacıbaşılarının vasıtasıyla aldığı ve beyin gücünü geliştiren bir eğitim yaptı. Enderun denilen mektep, başkalarının dediği gibi dönmeleler mektebi falan değil, beyin gücü mektebidir. Türkmüş, Fransızmış, ona bakmaz. Beyin gücü yüksek olan insanları yetiştirir. Sonradan bakarsın Kastamonulu Deli Hüseyin 16 yaşında oraya gider. Beyin gücü sayesinde Beylerbeyi olur. Girit fatihi olur, sadrazam olur. O beyin gücüne bakmıştır. Ruslar ne yaptı? Ruslar Türkleri bütünüyle Lenin'in yazılı emriyle kültür ve sanat dallarında eğitime tabi tuttular. İktisada, idareye, siyasete girmesinler diye. Beyin gücü yüksek olan Türk çocuklarını ne yaptılar?.. Moskova'ya aldılar. Orada özel yetiştirdiler. Ne oldu o çocuklar? Özbek, Türkmen, Kazak, Kırgız, Azerbaycanlı olmasına bakılmaksızın Rusya veya Beyaz Rus, Sırp bilmem ne olduğuna bakılmaksızın beyin aldılar. O beyinler Amerika'yla yarışan teknoloji ürettiler. Mesela o beyinlerdir ki bilgisayar icat etmişlerdir. Türk'tür aslı. O beyinlerdir ki kompozit madde teorisini geliştirmişlerdir, aslı Türk'tür. Pek çok Türk vardır, Rusların beyin gücü yüksek diye soyuna bakmadan yetiştirdiği. Ancak, diğer Türkleri beyin gücü vasat olan Türkleri askeri idareden, siyasi idareden, iktisadi idareden uzak tutacak eğitime tabi tutmuşlardır. Onun için Türk ülkelerine gittiğinde görmüşsündür, yüz binlerle ressam. ne işe yarar, yüz binlerce müzisyen, dansöz, şarkıcı, türkücü, gazeteci, hikayeci, romancı, şair, yazar. Yani insan gücü üyelerini batıyla mukayese ettiği zaman bu kültür ve sanat dallarındaki yetmişmiş iş gücü, insan gücü toplam insan gücünün yüzde ellisinden fazladır. Çok yanlış ve halen onun acısını çekiyoruz. Onun için ben oralara gittiğim zaman, bu durumu görünce ilk önce İşletme Enstitüsü açtım. Ama Türkiye Cumhuriyeti Devleti gitti İngilizce eğitim yapan liseler açtı, Rus dilinde eğitim veren Üniversite kurdu. Ve milyonlarca dolar harcıyor. Devlet deyince devletimize karşı boynumuz kıldan ince, ama devletin politikalarını tenkit etme hakkımız var. Çünkü yüreğimiz yanıyor.

Yusuf ALPER. Şimdi hocam sizin söylediklerinize bir ilave daha yapıldı. Yalnızca belli yabancı dil sınavlarını geçmek değil yayınlarını belli bir kısmını yabancı dille yapma zorunluluğu. Yurtdışında yayınlamak zorunluluğu bu atama kriterlerinden biri haline geldi. İster istemez bu diğerlerinden çok daha fazla engelleyici faktör gibi görülüyor.

Turan YAZGAN. Bunların akılla izah edilecek hiçbir tarafı yok. Özellikle sosyal bilimlerde düşünün. Ben, sosyal güvenlik deyince, benim temel alacağım bilgiler batının sosyal güvenlik bilgileri değildir ve olamaz da. Buna ilk isyan eden benimdir. Onun için ben ne yaptım. Türkiye'deki sosyal güvenlik müesseselerini tespit etmeye çalıştım. Batıda muadili olan veya olmayan ne varsa onları tespit ettim. Sonra Türkiye'nin veya Türk milletinin sosyal güvenlik adına tarihte bugünkü kavrama benzer müesseselerinin neler olduğunu araştırdım. Arşivlerden faydalanmaya çalıştım ve arşivlerden bazılarını neşretme sebebim budur. Mesela Şeriye Sicillerinden seçme hükümleri bunun için neşrettim. Mühimme Defterlerini bunun için neşrettim. Ahkam Defterini bunun için neşrettim. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı olarak bunları yaptım. Çünkü oralardan görüyorsun ki yaşını başını doldurmuş insanlara yer tahsis ediyor devlet ve *Arpalık* diyor. Oradan geçimini sağlıyor. Emekli ediyor. O'na gelir sağlıyor. Devletin bir çok sosyal güvenlik müessesesi var. İslam'ın müesseseleri var: fitre ve zekat. Bununla ilgili biliyorsun bir araştırma yapıp neşrettim. *Ve orada gördüm ki, öyle gelişigüzel Türkiye'de okutulan maliye kitaplarının iki satırla mahkum edip yok saydığı ve çağdışı saydığı zekat ve fitre müessesesi sosyal güvenlik müessesidir. Neden? Çünkü tehlikeye uğrayanlar var. Tehlikeye uğrayanlara aktarma var. Bir sınır var, nisap denilen bu sınır modern sosyal güvenlikte de var. Üstten aşağıya doğru bir gelir aktarımı var. Önce yakın akrabadan başlayarak bir üstten aşağıya aktarma var. Burada, öncelikle tehlikeye uğrayanları bulma mecburiyeti var. Bu saydıklarım, zaten bugün modern sosyal güvenliğin temel prensiplerini oluşturuyor. Fitre de ise, arpa, kuru üzüm, hurma ve incir gibi tüketim maddeleri üzerinden, ferdin ve ailesinin hayat standardını yansıtan maddeler üzerinden verme esası var. Yani, bütün modern vergileme prensiplerinin hepsi var. Ve tehlikeye uğrayanı koruma var. Bu mükemmel bir şey. Bunlar üzerinde bilgi sahibi olmadan Batı'dan sosyal güvenlik müessesesi olarak naklettiğimiz sosyal sigortalar ne yaptı? Türkiye bir kere bin misli maliyetini artırmak suretiyle bugünkü felaketin temeli olmaya devam etti. Halen devam*

ediyor. İktisadi bünyeye uygun değil. Sosyal bünyeye uygun değil. Kendi müessesemizi kendimiz kurmak zorundayız. Neye göre? Kendi şartlarımıza göre. Daima ve ısrarla söylüyorum. *Uyum kanunları önce kendi şartlarımıza uyum kanunları olarak bütün Türkiye'nin bütün kanunları yeni baştan ele alınması gerekir.* Ondan sonra Avrupa Birliğini düşünürüz ki, şartlarımıza uymadan Avrupa Birliği olmaz. Bütün AB ve uyum kanunlarını çıkarsan üç gün sonra Avrupalı mı olursun? Hiçbir manası yok, bu şekilde ancak Avrupa'ya mahkum olursun. Mesele budur.

Dışarıda yabancı dilde yayın yapılması zorunluluğuna gelince. Ben niçin yabancı dilde yayın yapayım. Niye, kim okuyacak ki? Niçin okusun? Benim yayınım sosyal bilimler alanında ise eğer, sosyal bilimler her milletin kendi şartlarıyla ve meseleleriyle ilgili bilimlerdir. *Yani ben diyorum ki sosyal güvenlikle ilgili bir teori yarattım. Bu benim kendi kökümle ilgili ve bundan istifade etmek isteyen varsa o Türkçe öğrensin.* Bilgiye ulaşmak istiyorsa öğrensin. Ben de ulaşmak isterim, acaba İngiltere'de nasıl sağlamışlar diye merak ediyorsam bende bilgiye ulaşmak mecburiyetindedim. O zaman İngilizce öğrenirim. Ama, nasıl o benim için Türkçe neşretmiyorsa bende onun için İngilizce asla neşretmem. Böyle bir saçmalığa, böyle bir ahmaklığa evet demek ahmaklık tabirinin hafif kullanılması demektir. Aynen yazabilirsin. Çünkü söylüyorum.

Yusuf ALPER. Hocam, özetle Turan Yazgan, kendi insanının kendi milletinin, kendi devletinin kaderini değiştirecek bir üniversite ve bir öğretim üyesi tasavvur ediyor. Bunu da üniversite ve öğretim üyesi için belirli şekil özelliklerini yerine getiren unsurlar olarak değil beyin gücüne sahip, bilgi üreten unsurlar olarak değerlendiriyor.

Turan YAZGAN. Evet. Bu kaderi değiştirecek nesillerini hızla yetiştirecek yani insanları düşünmeye zorlayacak, konuşmaya zorlayacak, aramaya zorlayacak, bulmaya, çözmeye, yapmaya yönlendirecek bir üniversite.

Yusuf ALPER. Hocam, bir de üniversite öğrencisini tarif edelim hocam. Öğrenci bu bütünün en önemli parçalarından biri ve hatta temel öznesi. Ancak, öğrenciyi hep pasif ve alan olarak kabul ediyoruz. Siz yalnızca dinleyen, öğretileni alan ve tekrarlayan öğrenciyi red etmişsiniz.

Turan YAZGAN. Şimdi, öğrenci dinleyen ve kafasına bilgileri kayıttan eden birisi olduğu takdirde şunu iyi bilmelidir ki 3 gün sonra o kayıt silinecektir kafadan. En az yer yer silinecektir. O halde niye kayıt ediyor? Neyi kaydedecek öğrenci; resmi dili en iyi şekilde kayıt edecek. Bu Türkçe'dir. Türkçe'de sadece gözle ilgili 2500 deyim vardır. Ben Türkçe biliyorum demek hiç değilse gözle ilgili 2500 deyimim 300-500'ünü bilmesi demektir. Yoksa çıkar, aaa... der. Kelime yok, kelime hazinesi yok. Beyin hazinesi yok. Ve onu her gün yenilemiyor, yeni şeyler ilave etmiyor. Ben, eğer hatırlarsan, kara tahtaya bilmediğiniz kelimeleri yazardım. Ve oradan türetme yapardım. Kelime Arapça bile olsa, Arapça türetme yapardım. Mesela çok kullanırım, hepimiz hatırlarsınız: Nazar, nazır, nezaret, manzara, münazara., öğrenci bunları bilmeye ve öğrenmeye mecburdur. Çünkü her şey kitaba geçmiş öğreteceksiniz ve kullanacaksınız. Dilin eskisi, yenisi diye bir şey yok. *Dil fikrin vasıtasıdır, düşünmenin vasıtasıdır.* Aramanın, bulmanın, çözenin vasıtasıdır. Dolayısıyla en iyi vasıta olmalıdır. En iyi vasıta olmalıdır. En iyi demek ne demektir? Dilde en geniş kelime hazinesi, en sağlam kaide yapısı güvenebileceğin bir vasıta olması demektir. Bu vasıta okullar için gayedir. İlkokuldan itibaren, üniversitenin sonuna kadar bu vasıta eğitimin gayesidir. Bir numaralı gayesidir. Çünkü bu olmayınca çocuk düşünemez. Arayamaz, bulamaz, yapamaz.

Yusuf ALPER. Özetle Turan Yazgan'ın Üniversite öğrencisi, düşünmekle başlayan öğrencidir.

Turan YAZGAN. Evet düşünen öğrencidir. Öğrenci düşünmeye sormakla başlar. Dersin gayesi, öğretmenin gayesi, hocanın gayesi o dersi senin kafana yazmak değil, çünkü yazmak istesem ben ne yaparım? Akıllı bir adamsam, mizansen ve televizyon getiririm. Ne faydası var, 3 gün sonra unutacaksın. Sene sonunda bir kitap çıkıyor ortaya. O kitabı on gün kala herkes alıyor, okuyor imtihana giriyor. Ben ortaokuldaki oğluma da verdim o kitabı. Ve imtihana da soktum. O çocuk daha yüksek not aldı. Neden ? Çünkü kayıt kabiliyeti daha yüksek. Yaşlandııkça kayıt kabiliyeti azalıyor. Daha çok not aldı. Orta 3'teki çocukla üniversite 3'teki bir çocuğun arasında fark olmamalı mı? Yani bilgi bakımından fark olmayabilir. Hiç önemli değil. Biz bilgiyi ölçtüğümüz için o farkı görmüyoruz veya kaale almıyoruz. Halbuki çok fark olmalı. Daha iyi düşünmeli, daha hızlı düşünmeli, daha çok sormalı, daha çok yapmalı, daha çok yaratmalı. Düşünmeyen insan yaratamaz. Yaratma

yoktan var etme değil, O Allah'a mahsus, var olan şeylerden yaratma. Bu mana aleminde de olur. Sosyal güvenlik kavramını kendi ülkeneye göre yepyeni müesseselerle yaratabilirsin. Yeniden hiç olmayan bir şekilde. Veya tahtayı birleştirip masa yapabilirsin. Yoktan, ama var olan şeyleri birleştirerek yapıyorsun. Var olan şeyleri birleştirmek için araştırmaya gerek var, bulmaya gerek var, tahlil etmeye gerek var.

Yusuf ALPER. Hocam sohbetin sonuna geliyoruz. Yine üniversite ile ilgili bir soru. Turan Yazgan, öğretim üyeliği süresince idareci oldu mu? Dekan, Rektör oldu mu? Olabilirdi de olmadı mı?

Turan YAZGAN. Turan Yazgan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin profesörlük kürsüsa hariç, yönetim kurulu ve senatosunda bulunduğum birkaç yıl hariç, hiçbir makama layık görülmemiştir. Hiçbir makam kendisi tarafından istenmediği gibi, kendisine de hiçbir makam teklif edilmemiştir. Bir defa Türkeş (Alparşlan) tarafından Türk Hava Yolları Yönetim Kurulu üyeliği teklif edildi. Ben dedim maaş alan birisiyim dedim ve kabul etmedim.

Yusuf ALPER. Hocam, bu soruyu sorarken kast ettiğim husus biraz daha farklıydı. Bana göre aslanan öğretim üyeliğidir, akademisyenliktir. İdari görev bir zaruret sonucudur ancak üniversitelerde idari görev almak; dekan olmak, rektör olmak öğretim üyeliğinden farklı ve üstün bir husus olarak değerlendirilmeye başlandı. Aynı kürsüde profesör olan iki öğretim üyesinden biri, hatta daha genç olanı ve hatta diğerinin öğrencisi olanı, dekan ve özellikle rektör olduğu zaman diğerinin (meslektaşının, arkadaşının, hocasının) amiri ve geleceği ile ilgili kararları veren tek kişi haline geldi.

Turan YAZGAN. Evet, ancak onun sebebi var. Şimdi öyle bir sistem getirildi ki Türkiye'ye, her şey Rektörün iki dudağının arasında, her türlü yaptırım gücünü toplamış. Benim nefret ettiğim şey buydu. Bir gün dekanlıkta oturuyorum. Dekana bir yazı geldi rektörden. Yarım saat içinde oturduğunuz odayı boşaltın ve gösterdiğimiz yere dekanlığı taşıyın diye. Yukarıya çıktım. O kadar sinirlenmişim ki Rektör oradan geçiyordu, bağırdım. Genelkurmay başkanı bile kara kuvvetleri komutanına böyle emir vermez. Ne demek yani. Yarım saat içinde boşaltın, kimsin sen? Neyi boşaltıyorsun? Niye boşaltıyorsun? Öyle bir güç var ki kendisinde her şey iki dudağının arasında. Bütün alımlar, bütün satımlar, bü-

tün terfiler, bütün atamalar, tayinler, seçimler hepsi iki dudağının arasında. Bu neye benziyor. Bu parti başkanlarına benziyor. Onlarda da öyle. Her şey iki dudaklarının arasında. Sonra başbakan olunca koca devlet iki dudağının arasına geçiyor. Çünkü belli 550 kişiye hükmediyor. Yani 550 kişinin çoğunluğuna hükmediyor. Ne derse, iki günde şu kanunu çıkarın derse iki günde o kanun çıkıyor. Nasıl çıkar 2 günde o kanun? Niçin çıkar? Kimin için çıkıyor o kanun? Yani bu Türkiye'de sadece üniversiteye has bir eksiklik ve kötülük değil. Bütün müesseselerimizde, diktatörlük ötesi bir güç veriliyor rektörlere, parti başkanlarına, sendika başkanlarına vs. Onlarda doğrudur. Onun için hep diyorlar ki, sen bunlara niçin karşısın. Sen de Vakıfta her şeye hükmediyorsun. Ben vakfı kanımla, canımla, paramla her şeyi bana ait olan maddi ve manevi değerlerle kurdum. Seçimle gelinen, başkasının varlığı üzerine kurulan bir vakıf değil ki.

Yusuf ALPER. Hocam burada benim cevabımı tam olarak veremediğim bir husus var. Üniversite, toplumun en üst katmanındaki insanlarından oluşan bir ortama sahip olması gereken yerlerdir. Bu bakımdan demokratik kültürün de en çok özümsemiği yer olması gerekir. Hatta, sistem ne olursa olsun, en kötü sistemde bile, sahip olduğu insan gücü vasfı ve yapısı ile üniversitelerin demokratik kuralların en sağlıklı ve tarifine uygun şekilde uygulandığı yer olması gerekir. Ancak böyle olmuyor ve Üniversite bugün kendi yetiştirdiği insanın yönetiminden şikayetçi. Üniversite, bir anlamda kendi bindiği dalı kesiyor gibi gözüküyor.

Turan YAZGAN. Gayet tabii. Üniversite, düşünmeyi engelleyen bir eğitim sistemi tatbik ediyor. Onu söyledim. *Düşünmeyi engelleyen eğitim sistemi tatbik ettiğiniz zaman zaten bir diktatöre muhtaç olursunuz.* Önde giden bir koyuna muhtaç olursunuz. O koyunun arkasından gidirsiniz. Bunu isteyerek gidin, istemeyerek gidin. Fark etmez ki. Diktatörse isteyerek gitmezsin, ama gidersin gene. Diktatör değilse, isteyerek gidersin.

Yusuf ALPER. Hocam, biraz özel bir soru yöneltmek istiyorum. Üniversiteden ayrılışınızla ilgili olarak, ne zaman sorulsa, "yaştan değil, emekli olma yaşım dolmadan istifa ederek ayrıldım, emekli oldum" diyorsunuz ve bunu vurguluyorsunuz. Tam olarak ne söylemek istiyorsunuz?

Turan YAZGAN. Evet, evet, evet. Çünkü, üniversitede meseleler o kadar büyüdü ki, mücadele etmek için vakit artık yeterli değildi. Boşa gidecek bir mücadeleyle kaybetmektense, dışarıda kendi idealim istikametinde bütün zamanımı milletime hizmet etmek için adamanın daha doğru olduğunu düşündüm. Onun için istifa ettim.

Yusuf ALPER. Bu herhalde, bu konuşma içinde sürekli olarak bahsettiğiniz mevcut üniversite sistemi ve işleyişi olsa gerek.

Turan YAZGAN. Evet, Çünkü dediğim gibi ben o kadar yıl üniversitede mücadele ettim. Her mücadelede önce ben galip geldim, ancak sonunda hep ben mağlup oldum. Bugün bir üniversite öğretim üyesinin, bir akademisyenin rektör olması yani idareye geçmesi, ilim ve irfanla ilgisinin kesilmesi demektir bir kere. *Bir üniversiteyi üniversite hocasının yönetmesi kadar akılsızca bir şey düşünülemez. (Hocam bunu biraz açabilir miyiz?)*. Üniversite hocalarından belki bir müşavere kurulu olabilir. İlimi çalışmaların hepsinde idareciye yardımcı olacak veya o tür teknikleri idareye verecek bir kurul olabilir. Ama rektörün üniversite içinden olması üniversitenin kendini inkar etmesidir. O insanın vazifesi düşünen adam yetiştirmektir. Niçin? En gelişmiş insanların çalıştığı yerdir üniversite. Bırak kim idare ederse etsin.

Yusuf ALPER. Hocam, özellikle yeni kurulan ve öğretim üyesi sayısı sınırlı olan üniversitelerde, zaten sınırlı olan kadronun önemli bir kısmı, (çok zaman toplam öğretim üyesi sayısının % 20-30'u arasındadır) neredeyse bütün mesaisini yönetimle ilgili işlere ayırıyor ve adeta akademisyenlik görevini askıya alıyor.

Turan YAZGAN. Üniversite de eğer bir şeyin yönetimi yapılacaksa ilmi faaliyetin yönetimi yapılmalı. Sorun üniversite ilminin yönetiminde. Dikkat edin yaptığı işler nelerdir? Yatırımlar. Bir hukuk profesörünün iktisat fakültesinin duvarının yapılmasıyla ne ilgisi olabilir? (Bu sistemde var.) Bırak. Yahut iktisat fakültesinden gelmiş bir rektörün tıba alınacak bir makinayla ilgisi ne olabilir ki? Tamamen saçma şeyler.

Yusuf ALPER. Hocam son olarak, dolu dolu bir 36 yıllık akademik hayattan bahsediyorsunuz. Türkçe'deki ifadesi ile, Keşke ile başlayan ve şunu da yapsaydım diyeceğiniz bir şey var mı?

Turan YAZGAN. Hiç şüphesiz çok şey var. Yalnız asıl, asıl söylenecek şey şu. Türk Cemiyeti bu kadar becerikli mi? Bu ne demek biliyor musunuz? Bu üniversite hocası katrilyonlarla satın alınamayacak bir şeydir, bir kaynaktır. Dolayısıyla üniversite Türkiye'deki her kötülükten mesul tek kaynak, her iyilikten de övünebilmesi gereken tek kaynaktır.

Umumiyetle, O hoca benim talebemdi diye söylenir ve bununla övünülür. Ben çok söylerim. Hiçbir şekilde benim yetiştirdiğim bir talebe yoktur. Ama bana daha yakın olan, beni örnek almış olan olabilir. Üniversiteler hiç kimseyi yetiştirmez. Buna rağmen üniversitelerimizden yetişen çok gencimiz var. Hem de her sahada. Ve onlar bu ülkede bugünkü varlığımızı sürdürüyor. Üniversite hocaları onları biz yetiştirdik deme hakkına sahip değiller. Neden çünkü 36 yıl ben bu işin içindeyim. Ama değiştirme gücüne sahip olan tek kadro üniversite hocalarıdır. İleride de Türkiye değişecekse özellikle değişecekse bunu üniversite başaracaktır. Bizden geçti, bu iş, bu görev sizlere kaldı.

Yusuf ALPER. Hocam, hiç ümitsizliğe kapıldığımız zamanlar oldu mu?

Turan YAZGAN. Hayır, ben hiç ümitsiz olmadım. Bugün çok ümitsiz olmak için o kadar çok sebep yok. Aksine, ümitkar olmak için çok sebepler var. Ve dediğim gibi gerçi üniversite, öğretim üyeleri, düşünen çocuk yetiştirmiyor ama, şimdi artık çocukları düşünmeye sevk eden çok şey var. Mesela bilgisayar. Oyun olarak kullanmaya başlıyorlar. Bugün artık soran çocuk karşına çıkıyor. Geçmişte çocuklar, Bu ne, bu ne diye, maddeleri öğrenmek için sorardı. Şimdi sebep-sonuç ilişkisi için soruyor. Torunlardan birine, daha 4-5 yaşındaydı, televizyonda o bağırır çağıran müzik vardı ve *oğlum bunları niye seyrediyorsun. Bunlar zevzek dedim*. Dede dedi: Onlar zevzek falan değil. Sen ihtiyarsın da ondan dedi. Bunu söyleyen 5 yaşındaki torunum. Düşünen ve soran bir nesil geliyor ve ben Türkiye'nin geleceğinden bugün dünden daha ümitkarım.

Yusuf ALPER. Hocam, her şey için teşekkürler. Size ve ailenize bundan sonraki hayatınızda sağlık ve sıhhat içinde geçecek yıllar temenni ederim.

Turan YAZGAN, Ben teşekkür ederim.